

Kavramların Çoğulluğu: Ortak, Paylaşılan, Birlikte ve Eşit Ebeveynlik Üzerine Bir Derleme

The Plurality of Parenting Concepts: A Review of Co-parenting, Shared Parenting, Joint Parenting, and Equal Parenting

Beyzanur BALAHORLİ^[1]Gülçin KARADENİZ^[2]

Başvuru Tarihi: 24 Aralık 2024

ÖZ

Kabul Tarihi: 16 Haziran 2025

Çocukluk ve ergenlikte karşılaşılan sorunların erken nedenleri incelendiğinde, ebeveynliğin önemi ile anne-babanın işbirliğine dayalı tutumu öne çıkmaktadır. Kronosistem temelli çalışmalar, artan boşanma oranlarıyla birlikte ebeveyn-çocuk etkileşiminin biçim değiştirdiğini vurgulamaktadır. Bu çerçevede literatürde birlikte ebeveynlik, paylaşılan ebeveynlik, ortak ebeveynlik ve eşit ebeveynlik terimleri kullanılmaktadır. Çalışmanın amacı, bu kavramların içeriklerini karşılaştırmak ve tek bir birleşik terime geçişin olanaklı olup olmadığını değerlendirmektir. Türkiye örnekleminde 2017-2023 yılları arasında yürütülmüş ve Türkçeye uyarlanmış 21 çalışmadan ölçütlere uyan 15'i incelenmiştir. Bulgular, ortak ebeveynliğin ebeveynler arasındaki görev paylaşımına odaklandığını; paylaşılan ebeveynliğin özellikle babanın çocuğun esenliğine katılımını vurguladığını; birlikte ebeveynliğin yalnızca sorumlulukları değil, hedef ve hayalleri de paylaşan üçlü (anne-baba-çocuk) ilişkiyi kapsadığını; eşit ebeveynliğin ise toplumsal cinsiyet rollerine meydan okuyarak dengeli çalışma saatleri ve benzer ücretler üzerinden sorumlulukların gönüllü olarak paylaşıldığını gösterdi. Dört kavramın da çocuk gelişimi ve uyumuna olumlu etkileri olmakla birlikte, ortak ve birlikte ebeveynlik yaklaşımları ebeveyn tutum ve davranışları bağlamında daha belirleyici görünmektedir. Bulgular, gelecekte uzman görüşleriyle tek ve kapsayıcı bir kavramın benimsenebileceğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: ortak ebeveynlik, paylaşılan ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, eşit ebeveynlik, annelik bekçiliği

Received Date: December 24, 2024

ABSTRACT

Accepted Date: June 16, 2025

When exploring the early roots of problems observed in childhood and adolescence, the importance of parenting and parents' collaborative stance becomes evident. Chronosystem-based studies highlight that parent-child interactions have evolved alongside rising divorce rates. In this context, the literature employs the terms co-parenting, shared parenting, joint parenting, and equal parenting. This review compares these concepts and assesses whether they can be unified under a single umbrella term. Twenty-one Turkish-sample studies conducted between 2017 and 2023 were screened; fifteen met the inclusion criteria and were analysed. Findings show that joint parenting centres on how parents distribute and manage child-related tasks; shared parenting stresses the father's involvement in the child's well-being; co-parenting embraces not only the division of responsibilities but also the sharing of goals and dreams within a triangular mother-father-child relationship; and equal parenting foregrounds gender-egalitarian ideas, balanced working hours, and comparable salaries, with duties assumed by choice. Although all four models positively influence children's development and adaptation, joint and co-parenting emerge as more decisive factors through their focus on parental attitudes and behaviours. Overall, the evidence suggests that future research—supported by expert consensus—may adopt a single, comprehensive concept.

Keywords: co-parenting, shared parenting, joint parenting, equal parenting, maternal gatekeeping

Atf
Cite

BALAHORLİ, B., & KARADENİZ, G. (2025). Kavramların Çoğulluğu: Ortak, Paylaşılan, Birlikte ve Eşit Ebeveynlik Üzerine Bir Derleme. *Humanistic Perspective*, 7 (2), 124-147. <https://doi.org/10.47793/hp.1606928>

^[1] Psikolog | - | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0009-0005-5380-1893 | balahorlib@gmail.com

^[2] Dr. | İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi | İstanbul | Türkiye | ORCID: 0000-0002-3315-8635

GİRİŞ

Ebeveynlik, anne babaların çocuklarıyla olan iletişimleri ve etkileşimleri yoluyla şekillenen bir süreçtir (Gürmen, 2019; Karadeniz, 2019). Ebeveyn tutumlarının bireyin yaşamına olumlu ya da olumsuz pek çok katkısı olduğu saptanmıştır (Belsky, 1984; Maccoby ve Martin, 1983). 20. yüzyılın sonlarından itibaren ebeveynlik rolleri ve anlayışı değişmiştir. Günümüzdeki mikro (boşanma artışı, bekar babaların çocuklarıyla yaşaması) ve makro (teknolojik ilerleme, kadınların iş yaşamındaki artan rolü) değişimler, alanyazına yeni ebeveynlik kavramları doğurmuştur. Değişen aile yapısına ve çocukların ihtiyaçlarına yanıt verme amacıyla yapılan güncel çalışmalar, ebeveyn stillerini değerlendirirken helikopter ebeveynlik, anne bekçiliği gibi farklı terimler kullanmaktadır. Özellikle boşanma veya ayrılık sonrası çocukların bakımında ve ebeveyn yabancılaşmasının önlenmesinde bu terimlerin öne çıktığı görülmektedir. Bu noktada birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik kavramları dikkat çekmektedir.

Bu çalışmanın amacı; alanyazında farklı terimlerle kullanılan birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik kavramlarının içeriklerini incelemek ve aralarındaki benzerlik ve farklılıkları vurgulamaktır.

İLGİLİ ALANYAZIN

Boşanma oranlarındaki artış, kadınların iş gücüne katılımı, çocuk hakları bilincinin yükselmesi, tek ebeveynli ailelerin çoğalması ve çocuk gelişimi araştırmalarının artması, birlikte, ortak, eşit ve paylaşılan ebeveynlik kavramlarını gündeme taşımıştır (Akın, 2015; Smith, 2018).

Ortak Ebeveynlik (Co-parenting)

Ortak ebeveynlik, ebeveynlerin çocukla ilgili konularda aralarındaki etkileşimlerini tanımlayan; romantik ilişkiden bağımsız olarak yalnızca çocuklara yönelik kararlar ve uygulamalara odaklanan bir kavramdır (Feinberg, 2003; Gürmen, 2019). Dinamik ve ilişkisel bir yapıya sahip olan bu kavram, ebeveyn görev paylaşımı ve etkileşimleri üzerinde belirleyici rol oynar (McLanahan ve Beck, 2010; Teubert ve Pinquart, 2010). Araştırmalar, ebeveynler arası destekleyici iletişimin, çocukların psikolojik uyumu ve sosyal gelişimi üzerinde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir (Katz ve Woodin, 2002). Bu bağlamda ortak ebeveynlik, yalnızca görev dağılımı değil; fikir birliği ve çocukla ilgili sorumlulukların iş birliğiyle üstlenilmesini de kapsar (Egeren ve Hawkins, 2004).

Aile sistemleri bağlamında ortak ebeveynlik, ebeveyn-çocuk ilişkisi ile anne-baba ilişkisi arasında ayrı bir alt sistem olarak değerlendirilmekte ve çekirdek ya da yeniden yapılandırılmış ailelerde geçerliliğini korumaktadır (Feinberg vd., 2007). Araştırmalar, boşanmış ebeveynlerin etkili ortak ebeveynlik ilişkisi kurabildiklerini; evli çiftlerin ise zaman zaman olumsuz tutumlar

sergileyebildiklerini ortaya koymaktadır (Feinberg, Kan ve Hetherington, 2007; McHale ve Rasmussen, 1998). Yapısal Aile Sistemleri Kuramı, bu kavramı ebeveyn rollerini ve iletişimi yapılandıran bir alt sistem olarak tanımlarken (Minuchin, 1974); Nesne İlişkileri Kuramı ise stresli yaşam olaylarında karşılıklı destek kapasitesinin önemine dikkat çeker (Cohen ve Weissman, 1984).

Ortak ebeveynlik aynı zamanda çok boyutlu bir yapıdır. McHale (1995), bu kavramı üç boyutta ele alır: (1) ebeveynlerin çocuk yanındaki davranışları, (2) ebeveynlerden birinin yokluğundaki tutumları ve (3) ebeveynlik algılarına dair öznel değerlendirmeler. Ebeveynler arası destek düzeyi, algılanan ortak ebeveynliğin niteliğini belirlemekte ve bu yapı genellikle öz-bildirim yoluyla ölçülmektedir. Böylece ortak ebeveynlik, ebeveyn-ebeveyn-çocuk üçgeninde işleyen sistemsal bir dinamiği ifade eder. Kavram, başlangıçta boşanmış ailelerde ele alınmış; zamanla evli, yeniden evlenmiş veya birlikte yaşamayan ebeveynleri de kapsayacak biçimde genişlemiştir (Ahrons, 1981; Camara ve Resnick, 1989). Araştırmalar, ebeveynler arası iletişimin niteliğinin çocuğun gelişimi üzerinde belirleyici olduğunu göstermektedir (Amato ve Keith, 1991; Maccoby vd., 1990). Bağlanma Kuramı ve devamındaki çalışmalar, stresli yaşam olaylarının ve bağlanma örüntülerinin ebeveynlik davranışlarını etkilediğini vurgular (Ainsworth vd., 1978; Lamela vd., 2013). Güvenli bağlanmaya sahip bireylerin, ayrılık ya da boşanmada daha sağlıklı tutumlar sergilediği bildirilmektedir. Tüm bu bulgular ışığında ortak ebeveynlik, çocuk merkezli rol paylaşımı ve iş birliğine dayalı çok boyutlu bir yapı olarak hem kuramsal hem uygulamalı düzeyde çocukların gelişimini destekleyen önemli bir modeldir.

Birlikte Ebeveynlik

Birlikte ebeveynlik, 1990'lı yıllarda boşanmış ebeveynler bağlamında literatürde yer bulmuş; başlangıçta, boşanma sonrası ebeveyn iş birliğini düzenleme amacıyla ortaya çıkmış bir kavram olarak tanımlanmıştır (Cowan ve Cowan, 2000; Feinberg, 2003). Bu çerçevede farklı araştırmacılar (örneğin bkz. Feinberg, 2003; McHale ve Irace, 2011; Van Egeren ve Hawkins, 2004), kavramı çeşitli açılardan ele alsalar da, genel anlamda birlikte ebeveynlik; çocukla ilgili konularda en az iki yetişkinin ortak hareket etmesi, ebeveynlik sorumluluklarını paylaşması ve odağını partner ilişkisi yerine çocuğun ihtiyaçları üzerine yoğunlaştırması olarak tanımlanmaktadır. Bu süreçte, birlikte ebeveynlik boşanma gerçekleştiğinde çiftlerin genellikle ilişkilerini sürdürmeye devam ettirdikleri tek alan olarak karşımıza çıkmaktadır (Margolin vd., 2001). Zamanla, evli ya da birlikte yaşayan ebeveynlerin de çocukla ilgili karar süreçlerinde eşit sorumluluk almasını kapsayacak biçimde genişlemiş ve aile sistemleri içerisindeki iş birliğini açıklayan daha kapsayıcı bir yapıya evrilmiştir. Bu yönüyle kavram, çocukla ilgili kararların sadece bir ebeveynin değil, anne ve babanın ortak sorumluluğunda olduğuna işaret ederek, ebeveyn-çocuk ilişkisinde daha bütüncül bir yaklaşım sunmaktadır.

Birlikte ebeveynlik, çocukla ilgili sorumlulukların paylaşımını merkeze alan ve ebeveyn-çocuk ilişkisinde “triangüler” bir yapı öngören bir modeldir (Pilkington vd., 2019). Aile sistemleri kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde bu yapı, evlilik ilişkisinden bağımsız olarak çocuk merkezli bir rol paylaşımına odaklanır (Minuchin, 1974). Etkili bir ebeveynlik müdahalesi için ebeveynlerin iş birliği düzeyi, çocuğun bu yapıya gösterdiği uyum ve ebeveynler arası iletişim şekli kritik rol oynamaktadır (Feinberg, 2003). Bu bağlamda, Feinberg (2003), birlikte ebeveynliği dört boyutta tanımlar: çocuğun yetişmesine yönelik anlaşma, sorumluluk paylaşımı, ebeveyn desteği/küçümseme ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi. Bu boyutların sağlıklı işlemesi, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimini desteklemektedir (McHale ve Lindahl, 2011). Weissman ve Cohen (1984), ebeveynlerin çocuklarına yatırım yapması, ortak kararlar alması, karşılıklı saygı ve sürekli bilgi alışverişi içinde olmalarını sağlıklı bir birlikte ebeveynlik için vazgeçilmez unsurlar olarak tanımlar.

Araştırmalar, ebeveynler arası dayanışmanın ebeveynlik stresini ve çatışmayı azalttığını; dayanışma eksikliğinin ise aile içi uyumu olumsuz etkilediğini göstermektedir (Öngel vd., 2016; Morrill vd., 2010). Aile sistemleri kuramına göre, ebeveynlik alt sistemi aile yapısının temel unsurlarındandır ve işlevselliği çocuğun gelişimsel uyumunu doğrudan etkilemektedir (Belsky vd., 1995; McHale vd., 1998). Ayrıca partnerlerin iletişim şekli ve birlikte ebeveynlik tutumları, çocuğun psiko-sosyal gelişiminde belirleyici rol oynamaktadır (Feinberg, 2003; McHale, 1995). Destekleyici tutumlar olumlu bağlar kurulmasını sağlarken, küçümseyici ya da çelişkili yaklaşımlar ebeveynlik işlevlerini zayıflatır (Kaya, 2003). Birlikte ebeveynlik yapısının eğitim düzeyi ve sosyo-demografik değişkenlerden bağımsız olarak işlevsellik gösterebilmesi, bu kavramı müdahale ve önleyici programlar açısından güçlü bir zemin haline getirmektedir (Fernandez ve Nichols, 1996). Bu yönüyle birlikte ebeveynlik, sistem temelli ve çok boyutlu yapısıyla çocuk refahını merkeze alan kuramsal tartışmaların yanı sıra uygulamalı çalışmalar için de etkili ve kapsamlı bir model sunmaktadır.

Eşit Ebeveynlik

Günümüzde bazı babalar, çocuklarının günlük bakımına anneleri kadar aktif şekilde katılmakta ve ebeveynlik sürecinde eşit sorumluluk üstlenmektedir. Bu tutum, geleneksel anlamda “yardım eden baba” imajının ötesine geçerek, eşit paylaşım ilkesine dayalı bir ebeveynlik anlayışını yansıtmaktadır. Eşit ebeveynlik yaklaşımını benimseyen gruplar oldukça çeşitlidir; vardiyalı çalışan mavi yakalı işçilerden, cinsiyet eşitliğini savunan feminist profesyonellere ve iki kariyerin ve çocuk bakımının birlikte sürdürülebileceğini yeni keşfeden orta sınıf Amerikalı çiftlere kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır (Deutsch, 2001).

Ancak birçok ailede kadınlar tam zamanlı çalışıyor olsalar da ebeveynlik sorumluluklarının büyük bölümünü üstlenmektedir (Pleck, 1997). Araştırmalar, çiftlerin

başlangıçta eşitlikçi görüşlere sahip olsalar dahi ebeveynliğe geçiş sürecinde geleneksel cinsiyet rollerine yönelme eğiliminde olduklarını göstermektedir (Cowan ve Cowan, 1992; Walzer, 1998). Özellikle sosyal çevrenin, kariyer yapılarının ve içselleştirilmiş ebeveynlik imgelerinin bu süreçte belirleyici olduğu vurgulanmaktadır (Deutsch, 2001). Eşit ücret, benzer çalışma saatleri ve liberal cinsiyet rolleri ideolojisi gibi faktörler, eşit ebeveynliği kolaylaştırırsa da, bu koşullar altında dahi iş bölümündeki eşitsizlikler tamamen ortadan kalkmamaktadır (Calasanti ve Bailey, 1991). Çünkü bu değişkenler yalnızca neden değil, aynı zamanda eşitliğin bir sonucu da olabilir.

Ebeveynlik süreci, çiftlerin günlük yaşantılarındaki kararlar ve davranış örüntülerinin birikimiyle şekillenir. Bu süreç kendiliğinden değil, sosyal ve kültürel bağlamla şekillenen dinamiklerle oluşur. Anne ve babalar; toplumsal cinsiyet beklentileri, iş yaşamındaki önyargılar ve sosyal etkileşimler tarafından sınırlandırılmaktadır. Özellikle “iyi anne” imajı —her zaman ulaşılabilir, sabırlı ve şefkatli— gerçek dışı bir idealleştirme yaratmakta ve kadınların çoğunda yetersizlik ve suçluluk hissine neden olmaktadır (Deutsch, 2001; Walzer, 1998). Hays’ın (1996) tanımladığı “yoğun annelik” ideolojisi, anneleri çocukların birincil bakıcısı olarak konumlandırırken, babalar ve diğer bakıcıları “ikinci en iyi” konumuna yerleştirmektedir. Bu yaklaşım, birçok annenin işini bırakmasına ya da yarı zamanlı çalışmaya yönelmesine neden olurken, çalışan annelerin iş ve aile çatışmalarını içselleştirerek bu ideolojiye göre hareket etmelerine yol açmaktadır (Hays, 1996; Deutsch, 2001; Walzer, 1998).

Annelik Bekçiliği

Ebeveynlerin bekçilik davranışı, bir ebeveynin tutum ve davranışlarının, diğer ebeveynin çocukla kurduğu ilişki ve çocuğun yaşamına katılım düzeyi üzerindeki etkisini ifade etmektedir (Austin vd., 2013). Bu davranış yalnızca annelere özgü olmayıp, babalar tarafından da sergilenebilmekte olsa da, literatürde özellikle annelik bekçiliği üzerinde yoğunlaşmıştır (Allen ve Hawkins, 1999). Annelik bekçiliği, annelerin aile içindeki sorumluluk paylaşımına yönelik algılarıyla birlikte şekillenen ve annelik kimliğiyle doğrudan ilişkili bir yapı sunar. Bu kavram, annenin hem kendi belirlediği standartlara göre hareket etme arzusunu hem de toplumsal rollerden kaynaklanan beklentilere bağlılığını yansıtmaktadır. Derinlemesine ele alındığında annelik bekçiliği; annenin aile içindeki kontrolünü kaybetmeden eşinin çocuk bakımına katılımını denetlediği, desteği belirli sınırlar içinde kabul ettiği bir tutum olarak tanımlanır (Hawkins ve Dollahite, 1997). Bu yaklaşım, kimi zaman babanın çocuk bakımına aktif katılımını kısıtlayarak onu sürecin dışında bırakabilmektedir (Fagan ve Barnett, 2003). Bu bağlamda annelik bekçiliği, sadece bir kontrol mekanizması değil, aynı zamanda annelerin aile içindeki otoritelerini sürdürmek amacıyla kullandıkları bir strateji olarak da değerlendirilmektedir. Ayrıca ebeveynlerden birinin yokluğunda, diğer ebeveynin çocukla ilgili karar alma süreçlerinde

sergilediği yönlendirici davranışlara dönüşerek yönetsel bir yapı da kazanabilmektedir (Hauser, 2012).

YÖNTEM

Bu çalışmada alanyazında farklı terimlerle kullanılan birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik kavramlarının içeriklerinin incelenmesi, benzerlik ve farklılıklarının vurgulanma hedeflenmiştir. Kavramlar, Karakaş'ın (2002) belirttiği üzere onu literatüre katan ölçme değerlendirme kısımları ile ele alınmıştır.

Araştırmanın Modeli

Sistematiik bir derleme çalışması, çeşitli dahil etme ve dışlama kriterlerini uygulayarak ve çalışma kalitesini değerlendirerek hangi çalışmaların derlemeye dahil edileceğini belirlemeyi, bilimsel bir soruyu veya problemin yanıtını ele almak için belirli bir alanda yayınlanan tüm yayınlanmış çalışmaları kapsamlı bir şekilde analiz etmeyi ve çalışmaların sonuçlarını özetlemeyi ve birleşimini amaçlamaktadır. (Karaçam, 2013). Bu derleme çalışmasında kullanılan araştırmalar, aşağıda belirtilen dahil etme kriterleri göz önünde bulundurularak seçilmiştir.

- Çalışmaların Türkiye örneklemini üzerinde uygulanmış olması,
- Ortak ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, paylaşılan ebeveynlik, eşit ebeveynlik, eş sermayesi ve annelik bekciliğı gibi anahtar kelimelerden birinin geçiyor olması,
- Ölçeklerin Türkçeye ve Türkiye örneklemine uyarlanmış olması,
- Çalışmanın yerel veya uluslararası bir akademik dergide yayımlanmış veya yayın sürecinde olması, basılmış bir eser veya kitap bölümü olarak sunulmuş olması veya bir lisansüstü tez çalışması kapsamında düzenlenmiş olması,
- Ölçeklerin ebeveynlik kavramlarını açıklamada yeterli katkıyı sağlayacak nitelikte olması,
- Araştırmalarda kullanılan ölçeklerin çalışma grubunun ebeveynlerden oluşması olarak kararlaştırılmıştır.

Araştırmaya dahil edilecek ölçekleri belirlemek hedefiyle yapılan akademik kaynak inceleme çalışmalarında, 1 Mart 2023 – 3 Nisan 2023 tarihleri arasında Google Akademik, DergiPark Akademik, ULAKBİM, SpringerLink, Wiley Online Library ve Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) ulusal tez merkezi üzerinden yürütülmüştür. Türkçe “ortak ebeveynlik”, “birlikte ebeveynlik”, “eş sermayesi”, “annelik bekciliğı”, “eşit ebeveynlik” ve “paylaşılan ebeveynlik” anahtar sözcükleri (Türkçe ve İngilizce yazılarak) kullanılarak tarama yapılmıştır. Türkiye örnekleminde eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik ölçek çalışmalarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Literatür taraması neticesinde yukarıda bahsi geçen kriterler baz alınarak 2017-2023

yılları arasında Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen yirmi bir çalışmaya rastlanmıştır. Ulaşılan yirmi bir makale içinden değerlendirme kıstaslarını karşılayan on beş araştırma çalışmaya dahil edilmiştir.

Dahil edilen araştırmalara ait betimsel özellikler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Çalışmaya dahil edilen ölçekler

Geliştiren	Kullanılan Kavram ve Tanım	Ölçeğin Adı	Uyarlayan	N	Çalışma Grubu
Abidin ve Brunner (1995)	“Birlikte ebeveynlik kavramı, ebeveynlik ve çocuk yetiştirme ile ilgili olan evlilik ilişkisinin bir parçası olarak tanımlanmaktadır. Sağlam bir birlikte ebeveynlik ilişkisi, her iki ebeveynin de çocuğa yatırım yapması, diğer ebeveynin çocukla olan ilişkisini değerli görmesi, birbirlerinin yargılarına saygı duyması ve karşılıklı iletişim kurma arzusu taşıması koşullarında sağlanmaktadır.”	Ebeveynlik İş birliği Ölçeği (EİÖ)	Salman-Engin vd. (2019)	87	3 ay ile 19 yaş arası çocuğa sahip ebeveynler
Feinberg vd. (2012)	“Birlikte ebeveynlik, ebeveynlerin çocukları ortaklaşa yetiştirme sürecinde birbirleriyle olan ilişkilerini ve iş birliklerini ifade eder. Bu süreç, ebeveynlerin çocuk yetiştirme konusunda birbirlerini nasıl desteklediği, uyum sağladığı ve ebeveynlik yetkinliklerine nasıl katkı sunduklarını içermektedir.”	Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ)	Özdemir vd. (2021)	677	Evli, birlikte yaşayan, 0-18 yaş arası çocuğu olan 550 anne, 127 baba
Teubert ve Pinquart (2011b)	“Önceki birlikte ebeveynlik ölçeklerini etkili bir şekilde bütünleştiren ve hem ebeveynlerin hem de ergenlerin bildirimlerini kullanan kapsamlı bir ölçme aracı olmaktadır.”	Ebeveynler ve Ergenler için Birlikte Ebeveynlik Ölçeği	Özdemir vd. (2021)	677	Evli, birlikte yaşayan, 0-18 yaş arası çocuğu olan 550 anne, 127 baba
Fagan ve Barnett (2003)	“Annelik bekliliği, annelerin hem katı standartlar koyduğu hem de kendisinin değerli bir annelik kimliğine sahip olduğunu kendine ve diğerlerine doğrulamak için kadınlara ait olduğunu düşündüğü sorumluluklarını devam ettirme isteği olarak tanımlanmaktadır.”	Annelik Bekliliği Ölçeği	Karabulut ve Şendil (2017)	136	Lise 1 veya 2. sınıfa devam eden çocuğu olan babalar
Feinberg, Brown ve Kan (2012)	“Ortak ebeveynlik, karşılıklı ebeveyn desteği ve koordinasyonunun mevcut olduğu bir bağlamda, paylaşılan bir çocuk veya birden fazla çocuğun bakımı ve yetiştirilmesinden sorumlu olan iki veya daha fazla bakım veren veya ebeveyn figürü arasındaki ilişki ve paylaşılan etkinlikleri ifade etmektedir.”	Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği	Çetin (2020)	1434	Çocukları bir okul öncesi kurumunda öğrenim gören ebeveynler

Tablo 1’de çalışmada yer alan ortak ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, eş sermayesi ve annelik bekçiliği ölçeklerini geliştiren ve uyarlayan araştırmacıların adları, ölçeğin kullanıldığı örneklem grupları ve araştırmalarına dair tanımlar yer almaktadır. Alanyazında yer alan ölçme araçlarının 1995-2012 arasında geliştirildiği, 2017-2021 arasında ise ölçeklerin araştırmacılar tarafından Türkçeye uyarlandığı görülmektedir. Ölçme araçlarının çalışma grubunu evli ebeveynler oluşturmaktadır. Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ) örneklemini sıfır ila on sekiz yaş periyodunda çocuk sahibi olan, evli ve beraber yaşayan ebeveynler oluştururken Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (EİÖ) örneklemini üç ay ila on dokuz yaş arasında çocuğa sahip ebeveynler oluşturmaktadır. Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (OEİÖ) örneklemini Antalya ilinde çocukları bir okul öncesi kurumda öğrenim gören ebeveynler oluştururken Annelik Bekçiliği Ölçeği örneklemini 9 veya 10. sınıfa devam eden çocuğu olan babalar oluşturmaktadır.

Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (OEİÖ)

Feinberg, Brown ve Kan (2012) tarafından tasarlanan Çetin (2020) tarafından ise Türkçeye uyarlanan otuz beş maddeden oluşan Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği’nde (OEİÖ) Ortak Ebeveynlikte Anlaşma (4 madde), Ortak Ebeveynlikte Destek (6 madde), Ortak Ebeveyni Kötüleme (6 madde), Eşin Ebeveynliğini Onaylama (7 madde), İş Bölümü (2 madde), Ortak Ebeveynlikte Destek (5 madde), Çatışmaya Maruz Bırakma (5 madde) alt boyutları bulunmaktadır. Anlaşma alt boyutu, ebeveynlik uygulamaları konusunda anne ve baba arasındaki ahlaki değerler, davranışsal beklentiler ve disiplin, çocukların duygusal ihtiyaçları, eğitim standartları ve öncelikleri, güvenlik ve akran uyumu gibi çocuk yetiştirme ile ilgili anlaşma veya anlaşmazlıkları ifade etmektedir. Destek alt boyutu bir eşin partnerinin ebeveynlik eylemlerini geliştirmek için ebeveynlik konularında verdiği desteği ifade eder. Kötüleme alt boyutu, bir ebeveynin, eşin ebeveynliğini zayıflatmak veya engelleme konusundaki açık veya gizli uygulamalarını ifade eder. Onaylama alt boyutu, kişinin partnerin ebeveynliğine karşı kendi olumlu tutumunu ifade eder. Son olarak Çatışmaya Maruz Bırakma alt boyutu, aile içi ilişkilerin yönetimi içinde, ebeveynlerin çocuğu çatışmalarına maruz bırakıp bırakmadıklarına atıfta bulunur. “İş bölümü” alt boyutu, çocuk bakımı ile ilgili sorumlulukların bölünmesi ve ebeveynlerin çocukla ilgili finansal sorunlarını içerir. Uyarlanan ölçek çalışmasında “Yakınlık” alt boyutu çalışmada majör sıkıntılar yaratmasından dolayı kaldırılmıştır. Maddelerin 0= Hiç uygun değil, 5, 6= Tamamen uygun olacak şekilde Likert tipinde yanıtlanması beklenmektedir. Beş maddeden oluşan “Çatışma” alt boyutunda ise ebeveynlerin yaşadığı tartışmaların sıklığı yine 0= Hiç, 5 ve 6= Çok sık olmak üzere Likert tipinde yanıtlanması beklenmektedir.

Ölçeğin orijinal versiyonunda Feinberg ve arkadaşları (2012) ortak ebeveynliğe dair Cronbach alfa değerlerini .91 ve .94 arasında; yakınlık, çatışma, destek, kötüleme alt boyutları için bu değerleri .75 ila .90 aralığında bulmuşlardır. Eşin ebeveynliğini onaylama alt boyutu cinsiyete

göre farklı ölçülmüş olup kadınlar için .83 ile .88, erkekler için .61 ile .71 arasında değişkenlik göstermiştir. Anlaşma alt boyutu .66 ile .74 arasında değişen Cronbach alfa değerleri ile cinsiyetle tutarlı bulunmuştur. İş bölümü alt ölçeği iki maddeden oluştuğu için alfa değerleri hesaplanmamıştır.

Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (EİÖ)

Orijinali Abidin ve Brunner (1995) tarafından geliştirilen, Salman-Engin ve arkadaşlarının (2019) ise Türkçeye uyarladığı Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (EİÖ), 20 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin amacı üç ay ile on dokuz yaş aralığındaki çocukların ebeveynlerinin iş birliğini değerlendirmektir. Ölçeğin orijinal halinde yer alan “*çocuğumun diğer ebeveyni*” ifadesi “Anne ve Babaların Ortak Ebeveynlik Davranış ve Algılarının Romantik Bağlanma ile İlişkisi” adlı araştırmada bütün katılımcıların medeni halinin evli olduğu varsayılarak “*eşim*” kelimesine dönüştürülmüştür. Ayrıca annelerin ve babaların ifadeleri ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Katılımcılardan ölçek maddelerini Likert tipi (1= kesinlikle uygun değil, 5= tamamen uygun) olarak ifade edecekleri şekilde yanıtlaması beklenmektedir. Yüksek puanlar alan ebeveynlerin daha güçlü ve olumlu ebeveyn iş birliği içerisinde olduğu çıkarımı yapılmaktadır. Orijinal ölçekte Cronbach alfa değerleri anneler (N=261) için .97, babalar (N=186) için .96 bulunmuştur.

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ)

Özdemir ve arkadaşları (2021) tarafından uyarlanan ölçekte ulusal alanyazında dört farklı araştırma grubu (Abidin ve Brunner, 1995; Feinberg vd., 2012; McHale, 1997; Teubert ve Pinquart, 2011) tarafından hazırlanan birlikte ebeveynlik ölçekleri birleştirilerek bir madde havuzu hazırlanmış olup daha sonrasında evlilik durumunda olan ve beraber ikamet eden ve sıfır ile on sekiz yaş grubunda çocuğa/çocuklara sahip olan anne babaların birlikte ebeveynlik evresini ifade eden öğeler tutularak Türkiye örneklemini uyarlamasına uymayan maddeler elenmiştir. Birlikte ebeveynliği ölçerken alt ölçekleri olan birlikte ebeveynlik anlaşması, birlikte ebeveynlik çatışması, birlikte ebeveynlik iş bölümü, birlikte ebeveynliğin desteklenmesi, birlikte ebeveynliğin küçümsenmesi ve aile ilişkilerinin ortak yönetimi de ayrıca incelenmiştir.

Feinberg ve diğerlerinin (2012) geliştirdiği Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (Coparenting Relationship Scale), dört ana boyut (çocuk yetiştirme konusundaki uyum, destek/eleştiri, görev paylaşımı ve aile dinamiklerinin ortak yönetimi) temelinde yedi alt ölçekten oluşmaktadır. Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği, cinsiyet farklılıkları ve farklı veri toplama dönemlerinde yapılan istatistiksel analizlerde, .91 ile .94 arasında değişen yüksek derecede iç tutarlılık ve güvenilirlik oranları ortaya koymuştur.

McHale (1997) Birlikte Ebeveynlik Ölçeğini (Coparenting Scale), medeni hali evli olan bireylerin birlikte ebeveynlik faaliyetlerini hem doğrudan hem de dolaylı olarak değerlendirmek

amacıyla tasarlanmış olup aile birliği, aşağılayıcı iletişim, çocuğun gözü önünde uyuşmazlık/mücadele/gerilim ve tertip uygulamaları ile ilgili dört farklı alt başlığı kapsamıştır. Ölçeğin orijinal versiyonunda Cronbach alfa değerleri Aile Bütünlüğü (Family Integrity)= .82, Aşağılama (Disparagement)= .74, Çatışma (Conflict)= .79 ve Kınama (Reprimand)= .59 olarak bulunmuştur. Bununla birlikte Feinberg ve arkadaşları (2012) tarafından batı kültüründe yaşayan aileler için tasarlanan Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (Coparenting Relationship Scale) ise dört bölümü esas alarak (çocuk yetiştirme sözleşmesi, destekleme/küçük görme, görev dağılımı ve aile iş birliği sürecinin birlikte yönetimi) aslında yedi farklı alt ölçeği kapsamaktadır.

Öte yandan Teubert ve Pinquart (2011) tarafından geliştirilen dayanışma, anlaşmazlık ve üçgenleşme boyutlarını içeren Ebeveynler ve Ergenler için Birlikte Ebeveynlik Envanteri (Coparenting Inventory for Parents and Adolescents) ise literatürde bulunan geçmiş birlikte ebeveynlik envanterlerini bir araya getiren, ebeveynlerin ve ergenlik dönemindeki kişilerin geri dönüşlerini içeren ayrıntılı bir ölçme aracıdır.

Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ)

Fagan ve Barnett'in (2003) geliştirdiği, Karabulut ve Şendil'in (2017) Türkçeye uyarladığı Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ), baba-çocuk ilişkisini kısıtlayan anneleri değerlendirme maksadıyla tasarlanmış, annelerin çocuk bakımının tamamen kendilerine ait bir görev olduğu fikriyle geliştirdikleri ve eşlerine bu anlamda alan tanımadıkları düşüncelerini içeren ve beş seviyeli Likert ölçeği ile (1-tamamen katılıyorum, 5-hiç katılmıyorum) derecelendirilen toplamda dokuz maddelik bir ölçektir. Bu maddelerin orijinal ölçekte Cronbach alfa değerleri .62 ile .89 arasında bulunmuştur. Çalışmanın orijinalinde, üç ila on altı yaş grubunda en az bir çocuğu bulunan ve çocuğu annesiyle veya hem annesi aynı zamanda da babasıyla beraber ikamet eden ve boşanmamış partnerlere yönelik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin örneklem grubunu anneler oluşturmaktadır. Fakat babaların tecrübe ettiği annelik bekçiliği davranışlarını kendi perspektiflerinden gözden geçirmeleri gerektiği için, Karabulut ve Şendil (2017) tarafından Türkçeye uyarlanan ve annelik bekçiliği kavramını ölçmeye yarayan bu tek ölçeğin maddeleri babaların kendilerinin yanıtlayabileceği biçimde revize edilmiştir. Bu nedenle revize edilen maddeler, babaların çocuğa bakım verme sorumluluklarını uygulama konusundaki yeteneklerini, eşlerinin bu konuda ne kadar izin verdiğini simgeler niteliktedir. Ölçek formunda beş seviyeli Likert ölçeği ile derecelendirme, sayı yerine yalnızca ifade şeklinde sunulmuş olup 5= Tamamen katılıyorum ve 1= Hiç katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir. Uyarlanan ölçekte babaların ölçekten aldığı yüksek puan, kendilerinin daha fazla annelik bekçiliği davranışına maruz kaldığına işaret etmektedir. Öte yandan Pulman ve Pashley (akt. Aktaş ve Aydın, 2020) annelik bekçiliğine yeni alt boyutlar kazandırarak yeni bir annelik bekçiliği ölçeği geliştirmişlerdir. Bu ölçeğin baba formu da yeni revizyonlarda geliştirilerek araştırmalara dahil edilmiştir. Annelik Bekçiliği Ölçeği

– Baba Formu 42 madde 3 alt boyut (annelerin babalar üzerindeki “Teşvik”, “Kontrol” ve “Engel” tutumlarını analiz etmek maksadıyla) olarak ayrılmıştır. Kontrol alt boyutu aile içi karar alma süreçlerinde kimin daha etkin rol oynadığına ve baskın olduğuna, teşvik alt boyutunda annenin babayı desteklediği bir senaryoya, engel boyutunda ise babayla çocuğun arasındaki ilişkiye engel olup kısıtlayan bir tablonun varlığından söz edilebilir. Daha sonrasında yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışmasında Annelik Bekçiliği Ölçeği – Anne Formu’nda 42 madde ve 3 alt boyutun çaprazlanması ile 8 annelik bekçiliği alt türü oluşturulmuştur. Bu türler *kararlı (polarized)* ve *kararsız (ambivalent)* anneler olmak üzere iki grupta incelenmiştir. Kararlı annelik içindeki bekçilik türlerinden biri olan geleneksel sınır koyucu bekçilikte (*traditional gate blocker*) anne, babanın katılımını engeller, babaya ne zaman ve nasıl katılım sağlayacağını belirtir, babayla ilgili olumsuz konuşmalar yapar ve ebeveynler arasında incitici bir iletişim vardır. Pasif engelleyici (*passive gate snubber*) bekçilik türündeki anneler ise çocuklara babaları hakkında negatif yorumlarda bulunur, babanın yaptığı şeyleri yeniden yapar ve düzeltir, baba ile çocuğun beraber geçirdiği vakti “yanlışlıkla” böler. Kolaylaştırıcı bekçi (*facilitative gate opener*) anneler, baba ve çocuğun geçireceği zamanı planlar, baba ile ilişkili günleri kutlar, baba ve çocuğun kurduğu oyuna doğrudan karışır ve babadan güçlü olduğunu gösteren davranışlar sergiler. Pasif kolaylaştırıcı bekçi (*passive gate welcomer*) anneler ise, baba hakkında pozitif konuşur, babanın ebeveynliğini destekler, aile dışındaki aktivitelere ilgi gösterir ve evde lider olma konusunda denge sağlar. Kararsız annelikteki bekçilik türlerinden biri olan tutarsız yönetici (*confused gate manager*) anneler hem pozitif hem de negatif davranışları birbiri içinde sergiler, duruma göre davranışlarını değiştirir ve aile içindeki iletişimi yönetir. Duyarsız yönetici (*apathetic gate manager*) anneler, aile içinde lider olma arzusundalardır. Çocuk ile ilgili kritik kararları tek başlarına alır ve babaya karşı tutarsız davranışlar sergilerler. Başına buyruk yönetici bekçilik (*opinionated gate manager*) anneleri, babalara hem iltifat eder hem de onlarla çatışır, kaçınmacı şekilde iletişim kurmaya eğilim gösterir ve baba katılımı ile kayıtsızlardır. Görünmez bekçi (*invisible gate ignorer*) anneler, düşük seviyelerde bulunarak, aile iletişimi ve yönetiminden uzak dururlar, tutarsız davranışlar sergilerler ve babaları aile içindeki liderler olarak görürler (Puhlman ve Pasley’den akt., Aktaş ve Aydın, 2020). Pulman ve Pasley ölçeğin orijinalinde Cronbach alfa değerlerini anneler için .72 ile .82, babalar için .78 ile .87 arasında bulmuştur.

2017-2023 yılları arasında Türkiye örnekleminde yapılmış çalışmalarda Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği’nin kullanıldığı iki araştırma, Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği’nin kullanıldığı bir araştırma, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği’ni kullanıldığı bir araştırma, Annelik Bekçiliği Ölçeği’nin kullanıldığı on bir araştırma bulunmaktadır.

BULGULAR

Çalışma kapsamında ortak ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, eş sermayesi, annelik bekcılığı, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik anahtar kelimeleri ile Google Akademik, DergiPark Akademik, ULAKBİM, SpringerLink, Wiley Online Library ve Yüksek Öğretim Kurumu tez veri tabanlarında taramalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan taramalar sonucunda, Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen ve Türkçeye uyarlanan toplam yirmi bir çalışma incelenmiştir. Ancak, dahil etme ölçütlerini karşılamayan altı çalışma, araştırmanın yöntem bölümünde belirtilen kriterlere uygun olmadığı için değerlendirme kapsamı dışında bırakılmıştır. Belirtilen ölçütleri karşılayan dört ölçek ile devam edilmesine karar verilmiştir. Kullanılan ölçekler isimlerine ve dahil edildikleri çalışmalara bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma ortak ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, eş sermayesi, annelik bekcılığı, eşit ebeveynlik, paylaşılan ebeveynlik kavramlarını analiz edilen ölçeklerin altında terimlerin kavramsallaştırılmasını değerlendiren ölçekler kategorize edilerek gerçekleştirilmiştir. Bu başlıkların altında iki araştırma (Çetin, 2020; Salman-Engin vd., 2019) ortak ebeveynlik ilişkileri ölçeğini, bir çalışma (Salman-Engin vd., 2019) ebeveynlik iş birliği ölçeğini, bir çalışma (Özdemir vd., 2021) birlikte ebeveynlik ilişkileri ölçeğini, on bir çalışma (Aktaş, 2017; Aktaş ve Duman, 2021; Aktaş ve Aydın, 2020; Çoban, 2017; Ebeoğlu-Duman ve Akgöz-Aktaş, 2021; Fagan ve Barnett, 2003; Karabulut, 2021; Karabulut ve Şendil, 2017; Kılıç, 2022; Sert, 2023) ise annelik bekcılığı ölçeğini analiz eden çalışmalar olmak üzere, bu çalışmalar doğrultusunda toplam dört ölçek saptanmıştır. Bu çerçevede, analiz edilen çalışmalardan elde edilen sonuçların türü ve bu sonuçların hangi kavramlara odaklandığı açıklanarak özetlenmeye çalışılmıştır.

Bununla birlikte, bu ölçeklerde yer alan kavramların farklı ögelere temas ettikleri saptanmış ve genel perspektiften bakıldığında bu kavramların tek bir kavram üzerinde yoğunlaşabildiği dikkat çekmiştir. Bundan sonra bu kavramlar özelinde alanyazına kazandırılacak çalışmalarda uzman görüşleri alınarak yürütülecek bir çalışmayla tek bir kavramın kullanılması önerilmektedir.

Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (OEİÖ)

Mevcut araştırmada; yapılan taramaların neticesinde dahil etme ölçütlerini temsil eden ortak ebeveynlik ilişkilerini ve alt boyutlarını inceleyen, Türkçeye uyarlanmış ve Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen bir adet ölçeğe ve ölçeğin kullanıldığı iki adet makaleye ulaşılmıştır. Bu ölçek; Feinberg, Brown ve Kan (2012) tarafından geliştirilen ve Çetin (2020) tarafından Türkçeye uyarlanan “Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (OEİÖ)”dir. Ölçeğin uyarlanmış versiyonu 35 maddeden oluşmaktadır. Ortak Ebeveynlikte Anlaşma (4 madde), Ortak Ebeveynlikte Destek (6 madde), Ortak Ebeveyni Kötüleme (6 madde), Eşin Ebeveynliğini

Onaylama (7 madde), İş Bölümü (2 madde), Ortak Ebeveynlikte Destek (5 madde), Çatışmaya Maruz Bırakma (5 madde) alt boyutları bulunmaktadır.

Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (EİÖ)

Yapılan taramalar neticesinde dahil etme koşullarına denk düşen ve ebeveynlik iş birliğini inceleyen, Türkçeye uyarlanmış ve Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen bir adet ölçeğe ulaşılmıştır. Bu ölçek; Abidin ve Brunner'in (1995) geliştirdiği ve Salman-Engin ve arkadaşlarının (2019) Türkçeye uyarladığı "Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (EİÖ)"dir. Ölçek yirmi maddeden oluşmaktadır. Orijinal versiyonundaki "çocuğumun diğer ebeveyni" ifadesi tüm katılımcıların evli olduğu düşünülerek "eşim" kelimesi ile değiştirilmiştir. Bu ölçeğin amacı üç ay ila on dokuz yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerin birbirlerine karşı algıladıkları iş birliğini değerlendirmek olarak belirtilmiştir.

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (BEÖ)

Bu değişkenin ele alındığı mevcut çalışmalar incelendiğinde dahil etme kriterlerini karşılayan, Türkçeye uyarlanmış ve Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen bir adet ölçeğe ulaşılmıştır. Bu ölçek; Abidin ve Brunner (1995); Feinberg ve arkadaşları (2012); Mchale (1997); Teubert ve Pinquart (2011) tarafından aynı isimle geliştirilen ölçeklerin Özdemir ve arkadaşları (2021) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan "Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (BEİÖ)"dir. Uyarlanan ölçekte ulusal literatürde dört farklı araştırma grubu tarafından hazırlanan birlikte ebeveynlik ölçekleri birleştirilerek bir madde havuzu hazırlanmış olup daha sonra evli ve beraber yaşayan, sıfır ila on sekiz yaş aralığında çocuğu olan ebeveynlerin birlikte ebeveynlik süreçlerini yansıtan maddeler tutularak Türkiye örneklemini uyarlamasına uymayan maddeler elenmiştir.

Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ)

Yapılan araştırmalar sonucunda dahil etme ölçütlerine denk düşen ve annelik bekçiliği kavramını inceleyen, Türkçeye uyarlanmış ve Türkiye örnekleminde gerçekleştirilen on bir çalışmaya ve bu ölçeğin kullanıldığı on bir adet makaleye ulaşılmıştır. Bu ölçek; Fagan ve Barnett (2003) tarafından geliştirilmiş olup Karabulut ve Şendil (2017) tarafından Türkçeye uyarlanmış olan "Annelik Bekçiliği Ölçeği (ABÖ)"dir. Bu ölçek, çocukların babalarıyla olan ilişkisine kısıtlama getiren anneleri değerlendirme amacıyla geliştirilmiştir (Fagan ve Barnett, 2003). Annelerin çocuk bakımını tamamen kendilerine ait bir görev olduğu fikri ve eşlerine bu anlamda alan tanımadıkları düşüncelerini içeren dokuz maddelik bir ölçektir.

Kullanılan ölçekler isimlerine ve dahil edildikleri çalışmalara bağlı olarak sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (2), Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (1), Birlikte Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (1), Annelik Bekçiliği Ölçeği (11) terimlerinin kavramsallaştırmasını değerlendiren ölçekler ile yapılmıştır. Bununla birlikte, bu ölçeklerde yer

alan kavramların farklı ögelere temas ettikleri saptanmış ve genel perspektiften bakıldığında bu kavramların tek bir kavram üzerinde yoğunlaştığı dikkat çekmiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Alanyazın incelendiğinde ortak ebeveynlik, birlikte ebeveynlik, paylaşılan ebeveynlik ve eşit ebeveynlik kavramları farklı isimler ile adlandırılrsa da ortaya çıkış amaçlarının benzer olduğu görülmektedir. Bütün bu kavramlar, anne-babanın çocuğun gelişim sürecinde edinmesi gereken rolleri, sorumlulukların paylaşımını içermektedir. Her bir kavram için farklı bir terim kullanılsa da bu kavramların hizmet ettiği noktalar benzerdir. İncelenen kavramların altında yatan dinamikler ve kavramları açıklayan kuramlar farklılık gösterse de çocuğun gelişim sürecinin nasıl ele alınması gerektiğini, anne ve babanın iş birliğinin çocuğun fiziksel, sosyal ve bilişsel gelişim sürecinde ne kadar kritik bir rol oynadığını vurgulamaktadır. Kısacası, ele alınan bütün bu kavramlar, ebeveynlerin çocuk/çocuklarla ilgili kararları alırken anne-babaların uyum ve birlik içerisinde hareket etmelerini, partnerlerin birbirlerine karşı desteğinin ne kadar önemli olduğunu vurgulamaktadır. Etkili bir ebeveynlik ilişkisinin kurulabilmesi için partnerlerin ebeveynlikten önceki süreç içerisinde de çocuk ile ilgili sorumlulukların nasıl paylaşılması gerektiği ve birbirlerinin ebeveynlik tarzlarını desteklemeleri gerektiğini ve çocuk ile ilgili alınacak olan kararları uyum ve birlik içerisinde ele almaları kritik bir rol oynayan faktör olarak literatürde yer almaktadır.

Bu çalışmada, çocukların refahı üzerindeki olumlu etkilerini vurgulamak, bu modellerin toplumdaki kabulünü artırmaya katkıda bulunmak ve dikkat çekmek amacıyla ilgili kavramlarının içerikleri incelenmeye çalışılmıştır. Bu inceleme kavramların ölçme değerlendirme alanında sundukları araçların incelenmesi ile gerçekleştirilmiştir. Alanyazında bu kavramların kullanımının, araştırmacının odaklandığı noktaya ve çalışmanın amacına göre değişiklik gösterdiği saptanmıştır.

Ortak ebeveynlik kavramı, aile yapısı içerisinde oldukça kritik bir noktada yer almakta ve sistemler arası bir perspektiften bakıldığında yürütücü bir alt sistem işlevi görmektedir. Bu yapı, anne ve babanın ebeveynlik rolüne dair duygusal ve araçsal görevlerin nasıl paylaşılacağını belirlemekte ve aile içindeki işleyişi yönlendirmektedir (Minuchin, 1974; Minuchin, 1985). Aile dinamiği nasıl bir katmanlı yapıya sahip olursa olsun, çocuğun içinde bulunduğu aile yapısında yer almakta ve farklı aile türlerinde içsel dinamiklere göre değişkenlik göstermektedir (Feinberg, 2003). Bu bağlamda yapılan deneysel araştırmalar, başlangıçta ayrılmış aileler üzerinde yürütülmüş (Ahrons, 1981), sonrasında evliliği devam eden (Feinberg, 2003; McHale, 1995) ya da yeniden evlenen ebeveynleri (Ahrons, 2007) kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Ancak Walker (1993), boşanma sonrasında ebeveynlerin kısa sürede yapılandırılmış ve etkili bir ortak ebeveynlik ilişkisi kurmalarının her zaman gerçekçi olmadığını vurgulamaktadır. Bu noktada,

birlikte ebeveynlik kavramı, anne ve babanın çocuk ile ilgili kararları alırken çocuk yetiştirme sürecinde ortak hareket etmelerini, görev paylaşımı yaparak birbirlerine destek olmalarını ve çocukla ilgili süreçlerde iş birliği içinde olmalarını ifade etmektedir (Özdemir vd., 2021). Literatürde, çocuğun her iki ebeveynle de sağlıklı bir ilişki kurmasının önemsendiği durumlarda genellikle "birlikte ebeveynlik" ya da "ortak ebeveynlik" kavramlarının kullanılması önerilmektedir. Bu iki kavram birbirine oldukça yakın olmakla birlikte belirli açılardan farklılık göstermektedir. McHale ve Irace (2011), birlikte ebeveynliğin daha çok ebeveynlerin bireysel olarak çocukla kurdukları ilişkiyi kapsadığını, ortak ebeveynliğin ise çocuğun gelişim sürecinde ebeveynlerin birbirleriyle olan etkileşim ve iş birliğine odaklandığını belirtmektedir. Ayrıca kültürel bağlamda bazı ebeveynlik davranışlarının anneye, bazılarının ise babaya devredildiği ve çocuğun cinsiyetinin bu dağılımda etkili olduğu vurgulanmaktadır (Deutsch, 2001). Ortak ebeveynlik genellikle evli veya birlikte yaşayan ebeveynler için kullanılırken, birlikte ebeveynlik kavramı evli veya ayrı yaşayan ya da boşanmış ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili kararları uyum içinde almasını ifade etmektedir. Ortak ebeveynlikte daha yakın bir iletişim ve kararların birlikte alınması söz konusuysa; birlikte ebeveynlikte bu iş birliği daha mesafeli olabilmekte, kararlar bazen ayrı ayrı alınmakta ancak çocuğun iyiliği için ortak bir zeminde buluşmaya çalışılmaktadır. Ayrıca ortak ebeveynlikte ebeveynler çocuklarının hayatında eşit roller üstlenirken, birlikte ebeveynlikte roller yaşam koşulları ve bireysel anlaşımlara bağlı olarak değişkenlik gösterebilmektedir. Bazı konularda ebeveynlerden biri daha fazla sorumluluk alabilmektedir. Ancak, her iki ebeveyn de çocuğun hayatında önemli bir rol oynamaya devam etmektedir.

Toplumsal cinsiyet rolleri bakış açısıyla yorumlanan eşit ebeveynlik ya da eşit paylaşımlı ebeveynlik kavramı, aile içerisinde çocuğun henüz var olmadığı dönemlerde eşitlikçi bir yaklaşım sergilense dahi, ebeveynliğe geçiş sürecinde kadın ve erkeğin geleneksel cinsiyete dayalı iş bölümüne karşı çıkarak daha adil ve eşitlikçi tutumlar geliştirmelerini kapsamaktadır. Bu bağlamda, ebeveynliğe ilişkin kararların karşılaştırılabilir mesai saatleri ve maaşlar gibi somut koşullar göz önünde bulundurularak alınması, aile içi dinamiklerin eşitlik temelinde yeniden yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır (Deutsch, 2001). Dolayısıyla, ebeveynlerin çocukla ilgili karar alma süreçlerinde eşit hak ve sorumluluklara sahip olmalarını vurgulamak amacıyla "eşit ebeveynlik" kavramı kullanılmakta; bu kavram, karar alma süreçlerinde adaletin sağlanmasını ve çocuğun refahı doğrultusunda ortak sorumluluk üstlenilmesini ifade etmektedir.

Paylaşılan ebeveynlik kavramı, ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili konularda iş birliği yapmalarını, bilgi alışverişinde bulunmalarını ve ortak kararlar almalarını içermektedir. Bu süreçte esneklik, uyum ve etkili iletişim ebeveynler arası etkileşimin temel unsurlarını oluşturmaktadır. Özellikle çocuğun fiziksel gelişimi, farklı velayet düzenlemelerinin sonuçları,

çocuğun nerede yaşayacağı ve kiminle daha fazla zaman geçireceği gibi somut konuların ön planda olduğu durumlarda, “paylaşılan ebeveynlik” kavramının kullanılması önerilmektedir.

Birlikte ebeveynlikte karar verme sürecinde iş birliği, uzlaşma, esneklik, saygı ve çocuk odaklılık önemlidir. Ortak ebeveynlikteki karar verme sürecinde ise eşit sorumluluk, bilgi alışverişi ve ortak kararın yanı sıra çocukların da sürece katılımı önceliklidir. Eşit ebeveynlikte karar verme süreçlerini eşit hak ve sorumluluklar, adalet ve saygı ve çocukların istek ve ihtiyaçları şekillendirmektedir. Paylaşılan ebeveynlikte ise karar alma süreçleri, sorumlulukların dengeli paylaşımı, esneklik, uyum ve çocukların yaşam alanlarının desteklenmesi ile şekillenmektedir.

Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği, Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği, Birlikte Ebeveynlik Ölçeği ve Annelik Bekçiliği ölçekleri, ebeveynlerin çocuk yetiştirme sürecinde üstlendikleri roller ve sorumluluklarla ilgili çeşitli kuramsal kavramlar üzerine inşa edilmiştir (Feinberg, 2003; Van Egeren ve Hawkins, 2004). Bu kuramlar çerçevesinde rollerin paylaşımı, ebeveynlerin çocuk bakımına ve ev işlerine katılımının dengeli bir şekilde dağıtılmasını ifade ederken (McHale, 1995) sorumluluk alma, bireysel olarak ebeveynlerin çocukla ilgili görevleri yerine getirme becerilerini ve istekliliğini yansıtır (Doherty, Kouneski ve Erickson, 1998). Ayrıca, çocukla ilgili ortak karar verme, ebeveynlerin ortak bir anlayışla çocukların ihtiyaçları ve gelişimi üzerine alınacak kararlara katkıda bulunmalarını kapsar (Margolin, Gordis ve John, 2001). Bu süreçte iş birliği, ebeveynlerin uyumlu bir şekilde hareket ederek çocuk yetiştirme konusunda birbirlerini desteklemeleri ve ortak hedefler doğrultusunda hareket etmelerini ifade eder (Feinberg ve Kan, 2008). Son olarak, ebeveynlik müdahaleleri, ebeveynlerin çocukları üzerindeki etkilerinin farkında olarak, gerektiğinde aktif olarak bu sürece katılım sağlama ve yönlendirme becerilerini içerir (Feinberg, 2003). Bu kavramlar, ebeveynlerin çocuk gelişimindeki kritik rolünü ve aralarındaki etkileşimin çocuk üzerindeki etkilerini anlamada önemli bir çerçeve sunmaktadır (McHale, 2007).

Ortak Ebeveynlik İlişkileri Ölçeği (Çetin, 2020) ve Ebeveynlik İşbirliği Ölçeği (Salman-Engin vd., 2019), ebeveynler arasındaki rol paylaşımı, sorumluluk alma, çocukla ilgili ortak karar verme ve iş birliği gibi kavramları içerirken, ebeveynlik müdahaleleriyle ilgili bir değerlendirme yapmamaktadır.

Birlikte Ebeveynlik Ölçeği (Özdemir vd., 2021) ise, rollerin paylaşımı, sorumluluk alma, çocukla ilgili ortak karar verme, iş birliği ve ebeveynlik müdahaleleri gibi tüm kuramsal kavramları içermektedir.

Annelik Bekçiliği Ölçeği (Karabulut ve Şendil, 2017) sorumluluk alma, iş birliği ve ebeveynlik müdahaleleri kavramlarını içermektedir. Ancak, sorumluluk alma kavramı sadece annenin merkezde olduğu bir yapı sunmakta ve baba ebeveynlik sürecine dahil olsa bile, bu

sorumluluk annenin yönlendirmesiyle verilmektedir. İş birliği ise sadece pasif kolaylaştırıcı (*passive gate welcomer*) annelik bekçiliğinde görülmektedir. Bu durumda anne, babanın ebeveynlik rolünü desteklemekte, baba hakkında olumlu konuşmakta, aile dışındaki aktivitelere katılımını teşvik etmekte ve evde liderlik rolü konusunda denge sağlamaktadır. Bununla birlikte, ölçek rolleri paylaşma ve çocukla ilgili ortak karar verme kavramını kapsamamaktadır, çünkü annenin baskın olduğu bir ebeveynlik modeli öne çıkmaktadır. Babaya düşen rol ise sınırlı olup, annenin yönlendirmesi altında gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, çocukla ilgili kararlar çoğunlukla annenin inisiyatifinde olup ve baba genellikle annenin kararlarına destekleyici bir rol üstlenmektedir. Ölçek, annenin aile içindeki liderlik rolünü vurgularken, babanın ebeveynlik sürecindeki yerinin annenin onayı ve desteğiyle sınırlandığını göstermektedir.

Mevcut derleme çalışması, ebeveynlik literatüründe sıklıkla kullanılan çeşitli kavramları ele alarak, kavramlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamıştır. İncelenen çalışmalar, ebeveynlik rollerinin farklı toplumsal ve kültürel bağlamlarda nasıl şekillendiğini ve kavramsal ayrımların ne şekilde yapıldığını göstermektedir.

Kavramların çoğulluğu, bu alanlarda bireysel, toplumsal ve kültürel değişkenleri içeren ileri düzey araştırmaları gerekli kılmaktadır. Ebeveynlerin rolleri, toplumsal algı ve modellerin yaygınlaştırılması için iş birlikleri konularında büyük açıklar bulunmaktadır. Gelecekteki araştırmaların, ebeveynlerin ortak ebeveynlik süreçlerini etkileyen bireysel, kültürel ve toplumsal faktörleri daha kapsamlı bir şekilde incelemesi gerekmektedir. Özellikle, ebeveynlerin bağlanma stilleri ile birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik kavramları arasındaki ilişkiyi daha derinlemesine ele alan nicel ve nitel çalışmalar, alanyazına önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra, toplumsal algılar ve ebeveynlik modellerinin yaygınlaştırılması için disiplinler arası iş birliklerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sonuç olarak, birlikte ebeveynlik, ortak ebeveynlik, eşit ebeveynlik ve paylaşılan ebeveynlik kavramları, günümüz aile yapılarında ebeveynlik sorumluluklarının paylaşılması ve iş birliği içinde yürütülmesi üzerine önemli yaklaşımlardır. Bu kavramlar, çocukların sağlıklı gelişimleri için ebeveynlerin birlikte rol modeli olmalarının, işbirlikçi yaklaşımlarının, sorumlulukları paylaşmalarının ve etkili bir iletişim kurmalarının önemini vurgulamaktadır.

KAYNAKÇA

- Abidin, R. R., & Brunner, J. F. (1995). Development of a parenting alliance inventory. *Journal of Clinical Child Psychology*, 24(1), 31–40. https://doi.org/10.1207/s15374424jccp2401_4
- Ahrons, C. R. (1981). The continuing coparental relationship between divorced spouses. *American Journal of Orthopsychiatry*, 51(3), 415–428. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1981.tb01390.x>
- Ahrons, C. R. (2007). Family ties after divorce: Long-term implications for children. *Family Process*, 46(1), 53–65. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00191.x>
- Ainsworth, M., Blehar, M., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange situation*. Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9780203758045>
- Akın, M. (2015). Modern aile yapısında ebeveynlik rolleri ve yeni kavramlar. In A. Demir (Ed.), *Çocuk gelişimi ve eğitimi* (ss. 150–175). Nobel.
- Aktaş, G. A. (2017). *Baba katılımı ve çocuk uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: Anne bekçiliği ve evlilik uyumunun etkisi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Mersin Üniversitesi.
- Aktaş, G. A., & Aydın, A. (2020). Anne Bekçiliği Ölçeği anne formunun Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 23(46), 63–77.
- Aktaş, G. A., & Aydın, A. (2020). Babaların gözünden anne bekçiliği: Bir ölçek uyarlama çalışması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 15(27), 3565–3590. <https://doi.org/10.26466/opus.724644>
- Aktaş, G. A., & Duman, M. E. (2021). Genişletilmiş anne bekçiliği kavramsal modelinin anneye özgü değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 217–237. <https://doi.org/10.35235/uicd.1019848>
- Allen, S. M., & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: Mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 61(1), 199–212. <https://doi.org/10.2307/353894>
- Amato, P. R., & Keith, B. (1991). Parental divorce and the well-being of children: A meta-analysis. *Psychological Bulletin*, 110(1), 26–46. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.110.1.26>
- Austin, W. G., Fieldstone, L., & Pruett, M. K. (2013). Bench book for assessing parental gatekeeping in parenting disputes: Understanding the dynamics of gate closing and opening for the best interests of children. *Journal of Child Custody*, 10(1), 1–16. <https://doi.org/10.1080/15379418.2013.778693>
- Avcı, S. Ç., & Güleç, D. (2020). Yeni bir kavram: Helikopter ebeveynlik. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 3(2), 163–168. <https://doi.org/10.38108/ouhcd.738884>
- Balcı, F. (2023, 22 Mayıs). Aile tutumlarının çocuğun duygu regülasyonu üzerindeki belirleyiciliği. *Scandicot*. <https://scandicot.com/blog/f/aile-tutumlarinin-cocuğun-regülasyonu-üzerindeki-belirleyiciliği>
- Barclay, D. L. L., Lupton, D., & Barclay, L. (1997). *Constructing fatherhood: Discourses and experiences*. Sage.
- Belsky, J. (1984). The determinants of parenting. In M. H. Bornstein (Ed.), *Handbook of parenting* (Vol. 1, pp. 3–32). Wiley. <https://doi.org/10.1002/9781119125556.devpsy405>
- Belsky, J., Crnic, K., & Gable, S. (1995). The determinants of coparenting in families with toddler boys: Spousal differences and daily hassles. *Child Development*, 66(2), 629–642. <https://doi.org/10.2307/1131939>
- Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss* (Vol. 1). Random House.

- Brosch, A. (2016). When the child is born into the Internet: Sharenting as a growing trend among parents on Facebook. *The New Educational Review*, 43(1), 225–235. <https://doi.org/10.15804/tner.2016.43.1.19>
- Calasanti, T. M., & Bailey, C. A. (1991). Gender inequality and the division of household labor in the United States and Sweden: A socialist-feminist approach. *Social Problems*, 38(1), 34–53. <https://doi.org/10.2307/800637>
- Camara, K. A., & Resnick, G. (1989). Styles of conflict resolution and cooperation between divorced parents: Effects on child behavior and adjustment. *American Journal of Orthopsychiatry*, 59(4), 560–575. <https://doi.org/10.1111/j.1939-0025.1989.tb02747.x>
- Çetin, M. (2020). *Ortak ebeveynlik ve eğitimde aile katılımı: Gündüsel inançların arabuluculuk rolleri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Çoban, İ. (2017). *The effect of maternal gatekeeping on shared past conversations through father involvement* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Cohen, R. S., & Weissman, S. (1984). The parenting alliance. In R. S. Cohen, B. J. Cohler, & S. Weissman (Eds.), *Parenthood: A psychodynamic perspective* (pp. 33–49). Guilford Press.
- Coltrane, S. (1996). *Family man: Fatherhood, housework, and gender equity*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oso/9780195082166.001.0001>
- Cowan, C. P., & Cowan, P. A. (2000). *When partners become parents: The big life change for couples*. Lawrence Erlbaum Associates.
- Deutsch, F. M. (2001). Equally shared parenting. *Current Directions in Psychological Science*, 10(1), 25–28. <https://doi.org/10.1111/1467-8721.00107>
- Doherty, W. J., Kouneski, E. F., & Erickson, M. F. (1998). Responsible fathering: An overview and conceptual framework. *Journal of Marriage and Family*, 60(2), 277–292. <https://doi.org/10.2307/353848>
- Ebeoğlu Duman, M., & Akgöz Aktaş, G. (2021). Anne bekçiliğini etkileyen anne özelliklerinin incelenmesi. *Nesne Dergisi*, 9(22), 801–817. <https://doi.org/10.7816/nesne-09-22-04>
- Egeren, L. A. V., & Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development*, 11(3), 165–178. <https://doi.org/10.1023/B:JADE.0000035625.74672.0b>
- Fagan, J., & Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues*, 24(8), 1020–1043. <https://doi.org/10.1177/0192513X03256397>
- Feinberg, M. E. (2003). The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science and Practice*, 3(2), 95–131. https://doi.org/10.1207/S15327922PAR0302_01
- Feinberg, M. E., & Kan, M. L. (2008). Establishing Family Foundations: Intervention effects on coparenting, parent/infant well-being, and parent–child relations. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 253–263. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.22.2.253>
- Feinberg, M. E., Brown, L. D., & Kan, M. L. (2012). A multi-domain self-report measure of coparenting. *Parenting*, 12(1), 1–21. <https://doi.org/10.1080/15295192.2012.638870>
- Feinberg, M. E., Kan, M. L., & Hetherington, E. M. (2007). The longitudinal influence of coparenting conflict on parental negativity and adolescent maladjustment. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 687–702. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2007.00400.x>
- Fernandez, M., & Nichols, L. (1996). Ecological approach in practice: A case study of the Ounce of Prevention Fund. *Journal of Sociology & Social Welfare*, 23(4), 121–141. <https://doi.org/10.15453/0191-5096.2334>
- Geiger, B. (1996). *Fathers as primary caregivers*. Greenwood Press.

- Gerson, K. (1997). The social construction of fatherhood. In T. Arendell (Ed.), *Contemporary parenting: Challenges and issues* (pp. 119–153). Sage.
- Gürmen, M. S. (2019). Çocukla gelen ve hiç bitmeyen ilişki: Ortak ebeveynlik. *Türk Psikoloji Yazıları*, 22(44), 15–31. <https://doi.org/10.31828/tpy1301996120181126m000010>
- Hauser, O. (2012). Pushing daddy away? A qualitative study of maternal gatekeeping. *Qualitative Sociology Review*, 8(1), 35–59. <https://doi.org/10.18778/1733-8077.8.1.03>
- Hawkins, A. J., & Dollahite, D. C. (1997). Beyond the role-inadequacy perspective of fathering. In A. J. Hawkins & D. C. Dollahite (Eds.), *Generative fathering: Beyond deficit perspectives* (pp. 3–16). Sage.
- Hays, S. (1996). *The cultural contradictions of motherhood*. Yale University Press.
- Hohmann-Marriott, B. (2011). Coparenting and father involvement in married and unmarried co-resident couples. *Journal of Marriage and Family*, 73(1), 296–309. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00805.x>
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Ataca, B. (2017). Çocuğun değeri ve aile değişimi: Türkiye’den otuz yıllık bir portre. *Sosyoloji Dergisi*, 38(2), 77–101.
- Karabulut, H. (2021). Okul öncesi dönem (3–6 yaş) ve ilkököl dönemi (7–11 yaş) için Annelik Bekçiliği Ölçeği’nin (ABÖ) uyarlanması: Anne ve baba formu. *Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi*, 7(1), 34–53. <https://doi.org/10.35235/uicd.828666>
- Karabulut, H., & Şendil, G. (2017). Annelik Bekçiliği Ölçeği’nin (ABÖ) Türkçeye uyarlanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(60), 686–699. <https://doi.org/10.17755/esosder.304704>
- Karaçam, Z. (2013). Sistematiik derleme metodolojisi: Sistematiik derleme hazırlamak için bir rehber. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 6(1), 26–33.
- Karadeniz, G. (2019). *Genç yetişkin erkeklerin algıladıkları baba tutumları ile bireyleşme arasındaki ilişkide psikolojik sağlamlığın düzenleyici rolü* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Karakaş, S. (2002). Nedensellik ilişkisi ve pozitif bilimin amaçları arasında deneysel ve korelatif yaklaşımlar. *Klinik Psikiyatri*, 5, 72–81.
- Katz, L. F., & Woodin, E. M. (2002). Hostility, hostile detachment, and conflict engagement in marriages: Effects on child and family functioning. *Child Development*, 73(2), 636–651. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00428>
- Kaya Bican, E. (2022). *Türkiye’de annelik bekçiliğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve tutumların çelişik cinsiyetçilikle ilişkisi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Doğu Teknik Üniversitesi.
- Kaya, İ. (2003). *Evlilik uyumu ile çocuklardaki davranış problemleri arasındaki ilişkide çocuk yetiştirme tutumlarının rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Kılıç, S. (2022). *Eş sermayesi ve baba katılımı ilişkisinde baba öz yeterliliğinin aracı rolü* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Maltepe Üniversitesi.
- Kocayörük, E. (2010). Ergen gelişiminde aile işlevleri ve baba katılımı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 37–45.
- Kruk, E. (1992). Psychological and structural factors contributing to the disengagement of non-custodial fathers after divorce. *Family Court Review*, 30(1), 81–101. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.1992.tb01270.x>
- Kruk, E. (1994). Grandparent visitation disputes: Multigenerational approaches to family mediation. *Mediation Quarterly*, 12(1), 37–53. <https://doi.org/10.1002/crq.3900120105>

- Kruk, E., & Hall, B. L. (1995). The disengagement of paternal grandparents subsequent to divorce. *Journal of Divorce & Remarriage*, 23(1-2), 131-148. https://doi.org/10.1300/J087v23n01_09
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-89.
- Lamela, D., Figueiredo, B., & Bastos, A. (2013). Perfis de vinculação, coparentalidade e ajustamento familiar em pais recém-divorciados: Diferenças no ajustamento psicológico. *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 26(1), 19-28. <https://doi.org/10.1590/S0102-79722013000100003>
- Maccoby, E. E., & Martin, J. A. (1983). Socialization in the context of family. In *Handbook of child psychology* (4th ed., Vol. 4, pp. 1-102). Wiley.
- Maccoby, E. E., Depner, C. E., & Mnookin, R. H. (1990). Coparenting in the second year after divorce. *Journal of Marriage and the Family*, 52(1), 141-155. <https://doi.org/10.2307/352846>
- Margolin, G., Gordis, E. B., & John, R. S. (2001). Coparenting: A link between marital conflict and parenting in two-parent families. *Journal of Family Psychology*, 15(1), 3-21. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.15.1.3>
- Mascheroni, G., Ponte, C., & Jorge, A. (2018). *Digital parenting: The challenges for families in the digital age* (Yearbook 2018). Nordicom.
- McHale, J. P. (1995). Coparenting and triadic interactions during infancy: The roles of marital distress and child gender. *Developmental Psychology*, 31(6), 985-996. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.31.6.985>
- McHale, J. P. (1997). Overt and covert coparenting processes in the family. *Family Process*, 36(2), 183-201. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.1997.00183.x>
- McHale, J. P. (2007). When infants grow up in multiperson relationship systems. *Infant Mental Health Journal*, 28(4), 370-392. <https://doi.org/10.1002/imhj.20142>
- McHale, J. P., & Irace, K. (2011). Coparenting in diverse family systems. In J. P. McHale & K. M. Lindahl (Eds.), *Coparenting: A conceptual and clinical examination of family systems* (pp. 15-37). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/12328-000>
- McHale, J. P., Kuersten-Hogan, R., Lauretti, A., & Rasmussen, J. L. (2000). Parental reports of coparenting and observed coparenting behavior during the toddler period. *Journal of Family Psychology*, 14(2), 220-236. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.14.2.220>
- McHale, J. P., & Rasmussen, J. L. (1998). Coparental and family group-level dynamics during infancy: Early family precursors of child and family functioning during preschool. *Development and Psychopathology*, 10(1), 39-59. <https://doi.org/10.1017/S0954579498001527>
- McLanahan, S., & Beck, A. N. (2010). Parental relationships in fragile families. *The Future of Children*, 20(2), 17-37. <https://doi.org/10.1353/foc.2010.0007>
- Minuchin, P. (1985). Families and individual development: Provocations from the field of family therapy. *Child Development*, 56(2), 289-302. <https://doi.org/10.2307/1129720>
- Minuchin, S. (1974). *Families and family therapy*. Routledge.
- Morrill, M. I., Hines, D. A., Mahmood, S., & Cordova, J. V. (2010). Pathways between marriage and parenting for wives and husbands: The role of coparenting. *Family Process*, 49(1), 59-73. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2010.01308.x>
- Öngel Atar, A., Yalçın, Ö., Uygun, E., Çiftçi Demirci, A., & Erdoğan, A. (2016). Madde kullanım bozukluğu olan ergenlerde aile işlevlerinin, çift uyumunun ve anne-baba tutumunun değerlendirilmesi. *Archives of Neuropsychiatry*, 53(1), 38-44.
- Özdemir, Y., & Sağkal, A. S. (2020). Ebeveynlik dansı: Birlikte ebeveynliğe ilişkin kuramsal ve ampirik bir derleme. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(2), 428-444.

- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A., & Gür, G. (2020). Türkiye’de birlikte ebeveynlik deneyimleri: Nitel bir çalışma. *Nesne Dergisi*, 8(18), 43–68.
- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Çakıroğlu Çevik, A., & Şakiroğlu, M. (2020). Birlikte ebeveynlik: Doğası, çocuklar üzerindeki etkileri ve güçlendirilmesi (TÜBİTAK/SOBAG Projesi No. 118K047).
- Özdemir, Y., Sağkal, A. S., Salman-Engin, S., Şakiroğlu, M., & Çevik, A. Ç. (2021). Birlikte Ebeveynlik Ölçeği: Ölçek geliştirme, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, 24(47), 40–58.
- Palancı, S. (2021). *Okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin çocuklarının duygularına ilişkin inançları ile anne bekkiliği arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. KTO Karatay Üniversitesi.
- Pilkington, P., Rominov, H., Brown, H. K., & Dennis, C. L. (2019). Systematic review of the impact of coparenting interventions on paternal coparenting behaviour. *Journal of Advanced Nursing*, 75(1), 7–29. <https://doi.org/10.1111/jan.13815>
- Pleck, J. H. (1997). Paternal involvement: Levels, sources, and consequences. In M. E. Lamb (Ed.), *The role of the father in child development* (pp. 66–103). John Wiley & Sons.
- Risman, B. J. (1998). *Gender vertigo: American families in transition*. Yale University Press.
- Scarff, J. R. (2019). Postpartum depression in men. *Innovations in Clinical Neuroscience*, 16(5–6), 11–14.
- Seay, A., Freysteinson, W. M., & McFarlane, J. (2014). Positive parenting. *Nursing Forum*, 49(3), 200–208.
- Sert, E. (2023). *Babaların annelik bekkiliği algıları ile katılım düzeyleri ve 48–66 aylık çocuklarının özbakım becerileri arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Smith, J. (2018). Parenting roles and new concepts in modern family structures. In M. Brown (Ed.), *Child development and education* (pp. 120–145). Cambridge University Press.
- Teubert, D., & Pinquart, M. (2010). The association between coparenting and child adjustment: A meta-analysis. *Parenting: Science and Practice*, 10(4), 286–307. <https://doi.org/10.1080/15295192.2010.492040>
- Teubert, D., & Pinquart, M. (2011). The Coparenting Inventory for Parents and Adolescents (CI-PA). *European Journal of Psychological Assessment*, 27(3), 206–215. <https://doi.org/10.1027/1015-5759/a000068>
- Van Egeren, L. A., & Hawkins, D. P. (2004). Coming to terms with coparenting: Implications of definition and measurement. *Journal of Adult Development*, 11(3), 165–178. <https://doi.org/10.1023/B:JADE.0000035625.74672.0b>
- Van Holland De Graaf, J., Hoogenboom, M., De Roos, S., & Bucx, F. (2018). Socio-demographic correlates of fathers’ and mothers’ parenting behaviors. *Journal of Child and Family Studies*, 27(7), 2315–2327.
- Walker, J. (1993). Co-operative parenting post-divorce: Possibility or pipedream? *Journal of Family Therapy*, 15(3), 273–293. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6427.1993.00759.x>
- Walzer, S. (1998). *Thinking about the baby: Gender and transitions into parenthood*. Temple University Press.
- Wilson, G. B. (2008). Conflict and coparenting: The constructs of nonresident fathers. *Family Court Review*, 46(3), 609–621. <https://doi.org/10.1111/j.1744-1617.2008.00227.x>
- Yurdakul, İ. K., Dönmez, O., Yaman, F., & Odabaşı, H. F. (2013). Dijital ebeveynlik ve değişen roller. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 883–896.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In recent years, transformations in family structures, gender roles, and social expectations have led to a reconceptualization of parenting practices and the emergence of new theoretical models. Concepts such as co-parenting, joint parenting, shared parenting, equal parenting, and maternal gatekeeping offer valuable frameworks to understand how parenting responsibilities are negotiated and distributed in contemporary families. Co-parenting refers to the collaboration of two caregivers, regardless of their romantic relationship, who work together to meet the needs of the child. Joint parenting emerged initially in the context of divorced couples and focuses on cooperation between parents to ensure the child's well-being, even when the romantic relationship has ended. Over time, it has expanded to include married or cohabiting couples who share decision-making responsibilities. Shared parenting, often discussed in custody contexts, advocates for equal involvement of both parents in daily care and decision-making. Equal parenting challenges traditional gender norms and supports the balanced participation of both mothers and fathers in caregiving duties. Despite egalitarian intentions, studies show that mothers still bear the majority of childcare responsibilities. One key factor contributing to this imbalance is maternal gatekeeping, where mothers, influenced by social norms, consciously or unconsciously limit the father's involvement by monitoring, setting boundaries, or taking control over parenting tasks. These five concepts reflect broader interaction patterns in family systems and emphasize communication, mutual respect, and child-focused decision-making. A comprehensive understanding of these frameworks is essential for promoting effective parenting interventions and policies that support family well-being in modern society.

Method

The aim of this study is to examine the content of the parenting concepts of equal parenting, shared parenting, co-parenting, and joint parenting, which are used in the literature with different terms, and to highlight their similarities and differences. A systematic review aims to comprehensively analyze published studies in a specific field to address a scientific question or problem (Karaçam, 2013). The inclusion criteria for selecting studies focused on ensuring relevance to the Turkish context and alignment with key concepts in the field of parenting. Studies were selected if they were applied to a Turkish sample and incorporated key terms such as co-parenting, joint parenting, shared parenting, equal parenting, parental capital, or maternal gatekeeping, and used scales adapted to Turkish. Additionally, studies published in reputable academic journals, in the process of publication, presented as book chapters, or part of graduate

theses were considered. A literature search was conducted between March 2023 and April 2023 using platforms such as Google Scholar, DergiPark Academic, ULAKBİM, SpringerLink, Wiley Online Library, and The Council of Higher Education (YÖK) national thesis center. The search identified 21 studies from 2017 to 2023, and 15 studies that met the evaluation criteria were included in the review.

Results

In this study, four different scales adapted to the Turkish sample were evaluated. The analyzed scales represent the concepts of co-parenting, joint parenting, equal parenting, and maternal gatekeeping. The Co-Parenting Relationship Scale, developed by Feinberg, Brown, and Kan (2012) and adapted into Turkish by Çetin (2020), was used in two different studies. This scale includes subdimensions such as agreement, support, undermining, approval of parenting, division of labor, and exposure to conflict. The Parenting Alliance Inventory, developed by Abidin and Brunner (1995) and adapted by Salman-Engin et al. (2019), was designed to measure the concept of equal parenting and was used in one study. The Joint Parenting Relationship Scale was created by combining scales developed by Abidin and Brunner, Feinberg et al., McHale, and Teubert and Pinquart. It was adapted into Turkish by Özdemir et al. (2021) and was used in one study. Lastly, the Maternal Gatekeeping Scale, developed by Fagan and Barnett (2003) and adapted by Karabulut and Şendil (2017), aims to assess how mothers restrict fathers' involvement in childcare and was used in a total of eleven studies. Although the concepts covered by these four scales differ, they are all designed to evaluate family dynamics in terms of the distribution of parenting roles, equality, and cooperation.

Discussion & Conclusion

Although referred to by different terms, the concepts of co-parenting, joint parenting, equal parenting, and shared parenting all reflect a common understanding that emphasizes the importance of parental collaboration and the division of responsibilities in a child's development. Co-parenting involves parents jointly making decisions and actively participating in the family structure, while joint parenting refers to cooperation between parents, regardless of whether they are married or separated, for the child's well-being. Equal parenting challenges traditional gender roles and promotes fairness and equal participation in decision-making processes. Shared parenting primarily focuses on the child's physical development and practical arrangements such as custody. These concepts emphasize effective communication, mutual support, and child centered decision-making, highlighting the need to reassess parenting models within cultural, social, and individual contexts. Future research should adopt interdisciplinary approaches to further explore and clarify the nuances of these diverse parenting frameworks.